

Република Српска
ОПШТИНА ФОЧА
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ
ФОЧА

ИНФОРМАЦИЈА

Информација о стању у области здравствене, социјалне и дјечје заштите на подручју општине
Фоча

Фоча, јули 2025. године

ОБРАЂИВАЧ:

Одјељење за привреду и друштвене
дјелатности, ЈЗУ Дом здравља Фоча,
Фонд дјечије заштите РС, Центар за соц рад
ЈЗУ Институт за јавно здравств – РЦ Фоча

ПРЕДЛАГАЧ:

Начелник општине

ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА ФОЧА

Према акту оснивача Скупштине општине Фоча, ЈЗУ Дом здравља Фоча (у даљем тексту: Дом здравља) је правно лице са статусом установе, а у складу са позитивним законским прописима у оквиру основне дјелатности, у свом раду спроводи све видове примарне и превентивне здравствене заштите становништва општине Фоча.

Обавља и послове у области здравственог васпитања, породичне медицине, здравствене заштите жена, здравствене заштите дјеце, стоматологије, лабораторијске дијагностике, кућног лијечења и здравствене његе, хитне медицинске помоћи, хигијенско-епидемиолошке заштите, те послове из области менталног здравља, санитетског превоза и друго.

Наведени послови се у Дому здравља обављају по начелима доступности, свеобухватности, континуираности, цјеловитости, а у складу са мрежом и капацитетима који су нам били на располагању, као и расположивим финансијским средствима.

У споредној дјелатности Дом здравља обавља административне, рачуноводствене и правне послове за властите потребе.

Рад је организован у објекту Дома здравља у Фочи и у здравственим амбулантама у Броду н/Д, Миљевини, Тјентишту и Челебићима.

Носилац примарне здравствене заштите је амбуланта породичне медицине. Организација рада породичне медицине имплементира се кроз регистрацију становништва и одабир породичног доктора. По основу уговора потписаног са Фондом здравственог осигурања Републике Српске за 2024. годину број регистрованих (осигураних становника) износи 14.790, распоређених у 10 тимова породичне медицине и тим дјеце од 0-6 година регистрован код педијатра.

Здравствене раднике и здравствене сараднике одређених профила и специјалности за повремене послове ангажујемо по основу уговора који регулишу рад ван радног односа. Постојећом кадровском структуром добрим дијелом су испуњени дати критеријуми за организован рад и пружање услуга.

Са Медицинским факултетом у Фочи потписан је споразум о сарадњи и у Дому здравља се одвија дио вјежби и практична настава за студенте медицине на Катедри за породичну медицину и здравствену његу.

Послови у Дому здравља су организовани по појединим организационим јединицама, уважавајући принципе учесталости захтјева за здравственом заштитом, територијалне приступачности, стручно методолошког јединства, а полазећи од принципа рационалности у оквиру Дома здравља. Организацијом рада и максималним ангажовањем запослених уз побољшање услова рада и коришћења опреме и капацитета доста је урађено на побољшању квалитета услуга и њихове приступачности корисницима.

ХИГИЈЕНСКО - ЕПИДЕМИОЛОШКА СЛУЖБА

Обухват вакцинацијом у 2024. години је нешто лошији од обухвата из ранијих година, те је тако:

1. Петовалентном вакцином имунизовано 73,95 % ;
2. ММР вакцином (И доза) 56,86 %; ММР ревакцина 87,2%
3. Тетраксим вакцином 92,8%;
4. Хепатитис Б вакцином 95,20 %;
5. Ди - Те - Пер вакцином 96,12 % дјете.

ХЕС проводи имунизацију против одређених заразних болести (хепатитис Б) код одређених категорија запослених (здравствени радници, студенти медицине и стоматологије, ученици медицинске школе и др.), као и вакцинацију против сезонског грипа.

У периоду од 01.01.2024. па до 31.12.2024. године хигијенско - епидемиолошка служба је пријавила 366 особа обољелих од инфективних болести које се пријављују.

У току ове године одрађено је и 24 санитарних прегледа и издате су санитарне књижице.

Током ове године вршена је промоција и едукација грађана наше општине о значају ХПВ вакцине. Дјеца старости од 11 до 15 година заинтересована за ХПВ вакцину су у нашој служби и вакцинисана

Током 2024. године, Хигијенско - епидемиолошка служба је располагала довољним бројем вакцина за имунизацију дјеце и одраслих.

СЛУЖБА ХИТНЕ МЕДИЦИНСКЕ ПОМОЋИ

Служба хитне медицинске помоћи пружа услуге хитне медицинске помоћи у току 24 сата дневно на цијелој територији општине Фоча. У току 2024. године извршено је укупно 5.273 прегледа доктора у Служба хитне медицинске помоћи, од тога 501 преглед доктора на терену. У овој служби је укупно у 2024. години урађено 5663 разних интервенција у Служби хитне медицинске помоћи и на терену.

Служба хитне медицинске помоћи учествује као медицинско обезбјеђење на разним спортским, културним и другим манифестацијама на подручју општине Фоча.

Служба хитне медицинске помоћи посједује 4 санитарна возила и два путничка теренска возила, што нашим пацијентима пружа сигурнији и безбједнији превоз, као и боље услуге пружања прве помоћи на терену.

Медицинска опрема је на задовољавајућем нивоу, набаљен је нови мобилни ЕКГ апарат за рад и мониторинг у теренским условима, као и лутка АМБУ-САМ за вјежбање из КПП, за будуће едукације запослених.

СЛУЖБА ДЈЕЧИЈЕ, ПРЕВЕНТИВНЕ И ОПШТЕ СТОМАТОЛОГИЈЕ

Служба превентивне, дјечије и опште стоматологије смјештена је у централном објекту Дома здравља и ради у двије смјене од 7.00 до 21.00 часова радним данима. Суботом је рад организован у времену од 7.00 до 14.30 часова. Два стоматолошка тима раде у објектима амбуланти Миљевина и Брод н/Д.

У служби превентивне, дјечије и опште стоматологије проведени су стоматолошки систематски прегледи дјеце при упису у основну школу с циљем утврђивања стања сталних и млијечних зуба, као и степен оралне хигијене код дјеце. Такође, у самој Служби се обављају и превентивни систематски прегледи дјеце четвртог, шестог и осмог разреда основних школа на подручју општине Фоча. У току систематских прегледа дјеце утврђује се статус зуба, присутност каријеса и одржавају се превентивна предавања о оралном здрављу.

У периоду од 01.01.2024. године до 31.12.2024. године у Служби превентивне, дјечије и опште стоматологије су забиљежене 8640 посјете, пружено је 5.500 разних стоматолошких услуга и то од: екстракција, пломбирања, ендолијечења, лијечења меких ткива, превентивних услуга код дјеце и трудница. Обављено је 325 систематских прегледа дјеце и 126 превентивних прегледа трудница. Од протетских услуга урађено је укупно 226 мобилних и фиксних надокнада и 186 репаратура протеза. Стручне услуге пружају доктори специјалисти дјечије и превентивне стоматологије, парадонтологије, опште стоматологије. У дијагностичке сврхе урађена су 746 рендгенографска снимања зуба.

У склопу Свјетског дана оралног здравља 20.03.2024. године Стоматолошка служба је посјетила дјечији вртић “Чика Јова Змај” и уз видео презентацију дјецу из вртића едуковала о правилном одржавању оралне хигијене. Том приликом су дјечи поклоњена средства за одржавање оралне хигијене, четкице и пасте за зубе.

На локалној радио станици је за грађане наше општине одржано предавање о значају оралног здравља.

Служби дјечије, превентивне и опште стоматологије из личних средстава је купљен апарат за обрезивање гипсаних модела, технички мотор, насадни иструменти за стоматолошке столице. У 2024. години су стоматолошке амбуланте Дома здравља климатизоване, те је рад нашем особљу, као и боравак нашим пацијентима доста пријатнији.

СЛУЖБА ЛАБОРАТОРИЈЕ

Рад Службе лабораторије је организован у првој смјени од 7.00-15.00 часова сваког радног дана. Служба лабораторије Дома здравља пружала је континуирано све услуге лабораторијске дијагностике.

Служба лабораторијске дијагностике, поред централног објекта, организује рад и у амбулантама: Миљевина и Брод н/Д, сваке сриједе, као и кућно узимање узорак крви за непокретне и најтеже обољеле пацијенте.

Опремљеност службе је на задовољавајућем нивоу, како кадровски, тако и технички. Служба располаже са савременим хематолошким и биохемијским анализаторима, као и другом опремом која је неопходна за квалитетне лабораторијске анализе (центрифуге, микроскоп, апарати за одређивање фибриногена и тромјесечног шећера у крви, водено купатило, дестилатор).

У Служби лабораторије функционише информациони систем који омогућава краће вријеме чекања и већу ефикасност у раду службе.

Служба је опремљена довољним количинама дијагностичког и потрошног материјала, а инсталиран је и нови дестилатор чиме је омогућена квалитетнија чистоћа воде. Дестилована вода се користи за биохемијски анализатор и за прање лабораторијског посуђа.

У 2024. години у Служби лабораторије је примљено 10.468 пацијента, узето 32.002 узорка, те извршено је 169.323 различитих услуга, (хематолошких, биохемијских и претрага урина).

И поред великог броја пацијената и тражених параметара резултати биохемијских анализа су пацијентима доступни истог дана у Служби породичне медицине.

СЛУЖБА ЗА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ ИЗ ГИНЕКОЛОГИЈЕ

Служба за специјалистичке консултације из гинекологије пружа примарну здравствену заштиту за 6.435 жена старијих од 15 године са подручја општина Фоча, Калиновик и Чајниче, које су регистроване код изабраног гинеколога из наше установе. Своју дјелатност обавља путем превентивног рада, кроз рану дијагностику, терапију, континуирани здравствено - васпитни рад, рад на планирању породице, као и рад у Савјетовалишту за труднице.

У склопу превентивних прегледа трудница, раде се пренатални биохемијски скрининг тестови. који су се почели радити бесплатно почев од 01.10.2024. године свим трудницама које имају здравствено осигурање. У току 2024. године урађена су 42 теста.

У периоду од 01.01.2024. године до 31.12.2024.године, у овој Служби укупно је обављено 2.168 прегледа, те узето 791 цитолошких брисева (ПАПА тест). Здравствена заштита жена се обавља по једанпут седмично у ЈЗУ Дом здравља „Свети Лука“ Калиновик и у ЈЗУ Дом здравља „Васо Пелагић“ Чајниче. Остварено је укупно 777 посјета савјетовалишту за труднице.

Опрема коју посједује служба је на задовољавајућем нивоу. У 2024.години је из властитих средстава купљен нови штампач за УЗВ апарат.

СЛУЖБА ЗА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ ИЗ ПЕДИЈАТРИЈЕ

Током 2024. године у Служби за специјалистичке консултације из педијатрије су обављане све консултативно - специјалистичке здравствене услуге из ове области, а на основу закљученог Уговора са Фондом здравственог осигурања Републике Српске.

Циљ рада Службе за специјалистичке консултације из педијатрије је обезбјеђење, унапређење и очување здравља дјеце, спречавање и лијечење болести и компликација које болести могу да изазову, праћење раста и развоја дјеце уз рано откривање поремећаја, раста и развоја дјеце од 0 - 6 година.

У Служби ради један педијатријски тим код кога је регистровано 839 корисника (дјеце) узраста од 0 - 6 година, а рад амбуланте је организован у првој смјени од 7.00-15.00 часова.

У току 2024. године у овој служби укупно је обављено 4.968 прегледа дјеце од стране доктора специјалисте педијатрије и обављено је 180 различитих интервенција. У току године је обављено 312 систематских прегледа предшколског дјетета и 112 систематских прегледа дјеце при упису у школу.

СЛУЖБА ПОРОДИЧНЕ МЕДИЦИНЕ

Породична медицина је основни облик организовања примарне здравствене заштите, гдје тим породичне медицине чини прву линију контакта пацијента са здравственим системом. У служби се налази 10 тимова породичне медицине, од којих је осам у централној згради и два тима у подручним амбулантама у Миљевини, Броду, Тјентишту и Челебићима.

Рад Службе је организован у двије смјене, од 07.00-21.00 часова, а у тимовима ординира пет доктора специјалиста породичне медицине, остали доктори су специјалисти других грана медицине са доједукацијом из породичне медицине и три доктора опште медицине.

Службу породичне медицине чини укупно 10 тимова породичне медицине, у које је за 2024. годину регистровано укупно 13.946 осигураних лица старосне групе од 6 до 65 и више година.

Све амбуланте породичне медицине укључујући и теренске амбуланте су добро опремљене медицинском и другом пратећом опремом, као и лијековима и санитетским материјалом.

У току 2024. године у Служби су обављена 60.173 прегледа доктора породичне медицине, 13.683 разне услуге у амбулантама тимова породичне медицине и у кућним условима. Обављено је 661 кућна посјета љекара и медицинске сестре, те 1.506 систематска прегледа школске дјеце на терену у школама и прегледа при упису у школу. Обрађено је 18.068 издавања е-рецепата за континуирану терапију (телефонски-без прегледа пацијента).

У склопу превентивних активности ове службе обиљежен је Свјетски дан борбе против дијабетеса, организовани су штандови у граду за бесплатно мјерење шећера у крви и давани савјети нашим суграђанима, а исто тако је у подручним амбулантама у Броду и Миљевини исти дан организовано је бесплатно мјерење ШУК за грађане Миљевине и Брода.

Такође је обиљежен и свјетски дан срца, гдје је особље Службе породичне медицине на градском тргу грађанима Фоче бесплатно мјерило крвни притисак, шећер у крви и дијељени су памфлети о факторима ризика за развој кардиоваскуларних болести, као и препоруке о здравом начину живота.

У уговору са ФЗО за 2024. годину уведене су нове превентивне услуге у Службу Породичне медицине и то УЗВ у породичној медицини, дермоскопија и спирометрија. С тим у вези наша установа је у организацији Медицинског факултета у Фочи послала докторе специјалисте породичне медицине на едукације, те су четири наша љекара успјешно завршила Школу УЗВ ,два љекара школу Дермоскопије и два љекара Школу спирометрије и на тај начин се едуковала за самосталан рад из ових области.

У току 2024. године од опреме у СПМ из властитих средстава је купљен мобилни ЕКГ апарат за рад у теренским условима, дерматоскоп за превентивне прегледе коже, УЗВ инхалатор, фрижидер за чување лијекова, а просторије службе су по први пут климатизоване, како би боравак и рад у служби био што пријатнији.

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ МЕНТАЛНОГ ЗДРАВЉА

Основни циљеви Центра за заштиту менталног здравља су превенција менталних обољења, промоција значаја менталног здравља, лијечење и рехабилитација особа са менталним потешкоћама.

У Центру за заштиту менталног здравља пружају се следеће услуге:

1. Психијатријски преглед и процјена
2. Психодијагностичка процјена дјете и одрасли (психолошко тестирање)
3. Индивидуална психотерапија одраслих
4. Савјетовање дјете и одраслих
5. Логопедска процјена и третман
6. Логопедско савјетовање породице
7. Промотивно превентивне активности
8. Психо - едукативни рад.

У току 2024. године у Служби је обављено 6.296 различитих услуга од стране психолога, психијатра, логопеда и окупационог терапеута.

Дом здравља Фоча је за 2024. годину уговорио дјелатност Центра за заштиту менталног здравља за ЈЗУ Дом здравља „Васо Пелагић“ Чајниче, гдје радници службе центра обављају прегледе осигураних лица сваког другог уторка у мјесецу.

У склопу превентивних активности Центра за заштиту менталног здравља, у склопу Свјетског дана менталног здравља, одржан је низ предавања психолога, логопеда и психијатра нашег центра у образовним установама.

Изузетну сарадњу Центар остварује са осталим службама у оквиру Дома здравља, Центром за социјални рад, васпитно-образовним и другим установама у нашој локалној заједници.

Једна од основних дјелатности наше установе је и санитетски превоз до већих медицинских центара, односно специјализованих здравствених установа у Републици Српској и Србији. Санитетски превоз наших најтеже обољелих пацијената одвија се без проблема, у техничком смислу.

У току 2024. године доктори мртвозорници наше установе су обавили 92 прегледа умрлих лица на терену на подручју општине Фоча.

Примарна здравствена заштита свим студентима који студирају на факултетима у Фочи је пружана у свим службама Дома здравља. Студенти који су из Републике Српске и имају здравствено осигурање, имају могућност регистрације у ТПМ наше установе, што је један дио судената и учинио. Студенти који нису држављани Републике Српске, остварују право на здравствену заштиту на основу осигурања које доносе са собом из земаља из којих долазе.

Дом здравља Фоча је комплетно прешао на нови информациони систем ИЗИС, који је знатно унапријеђен са електронским издавањем рецепата, упутница, што ће знатно смањити чекање пацијентима а олакшати рад здравственим радницима. У склупу пројекта са Фондом здравственог осигурања Републике Српске, све службе су добиле потпуно нову рачунарску опрему за рад на ИЗИС систему.

Сматрамо да пружамо доступну, ефикасну, ефективну и квалитетну здравствену заштиту свим становницима Општине Фоча и да је тренд напредовања видљив из

године у годину, па и у 2024. години. Чинимо читав низ малих организационих помака у свим дијеловима система који на крају резултирају цјелокупном активношћу.

ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Социјална заштита је дјелатност од општег интереса за Републику Српску, којом се пружа помоћ лицима када се нађу у стању социјалне потребе, те предузимају потребне мјере ради спречавања настајања и отклањања последица таквог стања.

Новија дефинисања усмјеравају социјалну заштиту ка заштити *социјално рањивих група* становништва, односно *усмјеравање ка побољшању социјалног статуса грађана*.

Посебан проблем у раду Центра представљају категорије које по Закону о социјалној заштити не могу остварити право ни на један облик социјалне заштите. То су прије свега незапослена, радно способна лица, која се налазе на евиденцији Завода за запошљавање, запослена лица али без материјалних примања (предузећа у стечају, послодавац не исплаћује ЛД и сл.), пензионери са најнижом пензијом, обољели из ових категорија којима су потребна стална средства за лијечење и др.

На основу захтјева и непосредних сазнања од корисника о животном стандарду, сиромаштву и незапослености који су константни задњих година, морамо упозорити да су потребе значајно веће и да превазилазе постојеће могућности које Центар може да пружи. Како би се изашло у сусрет новим захтјевима и задовољавању нових потреба неопходно је редесинисати циљеве и предмет социјалне заштите, а у складу са тим и кориснике, права, носиоце, садржај и методе рада.

ЗАКОН О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Социјална заштита у Републици Српској се обезбјеђује у складу са одредбама Закона о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“ број: 37/12, 90/16, 94/19 и 36/22) и подзаконским актима донесеним од стране Министра здравља и социјалне заштите. Поред права утврђених Законом о социјалној заштити, јединица локалне самоуправе својом одлуком, у складу са потребама становништва, може утврдити и друга права и услуге, услове и критеријуме за њихово остваривање. Општина Фоча је донијела Одлуку о проширеном праву из социјалне заштите („Службени гласник Општине Фоча“, број: 1/16) којом је утврђено право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба.

Права у социјалној заштити по Закону су:

- новчана помоћ,
- додатак за помоћ и његу другог лица,
- лична инвалиднина ,
- подршка у изједначавању могућности дјете и омладине са сметњама у развоју,
- смјештај у установу
- збрињавање у хранитељску породицу,
- помоћ и њега у кући,
- дневно збрињавање,

- једнократна новчана помоћ и
- савјетовање.

1. ПУНОЉЕТНИ КОРИСНИЦИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

1.1. *Стара лица без породичног старања*

Заштита старих лица у систему социјалне заштите Републике Српске дефинисана је Законом о социјалној заштити, гдје су постављени критеријуми за одређивање корисника, врсте права коју исти могу остварити, услуга итд.

Старо лице као корисник права и услуга социјалног рада Законом је дефинисано као лице које има више од 65 година живота, а које због трајних промјена у психосоцијалном и здравственом стању не може задовољити своје основне животне потребе.

Према Закону о социјалној заштити стара лица могу остварити: право на редовну новчану помоћ, право на додатак за помоћ и његу другог лица, личну инвалиднину, помоћ у кући, смјештај у установу социјалне заштите, једнократну новчану помоћ, здравствено осигурање и услуге социјалног рада.

За испуњавање услова за остваривање права законом су таксативно побројани услови који се морају испунити да би лице могло да постане корисник права.

- *Новчана помоћ*

Новчана помоћ је право које остварује појединац неспособан за рад, који нема властитих прихода или чији су укупни приходи за издржавање испод нивоа новчане помоћи утврђене овим законом, који нема вишак стамбеног простора, који нема другу имовину из чије се вриједности могу осигурати средства за издржавање, који нема сроднике који имају обавезу да га издржавају у складу са Породичним законом или ако ти сродници због инвалидности и друге објективне спријечености нису у могућности и способни да га издржавају и извршавају обавезу издржавања.

На дан 30.06.2025. године, на евиденцији Центра је било **66 корисника новчане помоћи**. Од почетка године запримљено је 7 захтјева.

У једном предмету закључком обустављен је поступак, јер подносилац захтјева није доставио тражену документацију. У 5 предмета Првостепена комисија је утврђивала радну способност подносиоца захтјева, а један предмет је у раду.

Износ признатог права је у распону од 17% од основице за појединца, што новчано износи 238,68 КМ, док износ за породицу са пет или више чланова износи 33 % од основице што номинално износи 463,32 КМ.

У буџету Републике обезбјеђују средства за суфинансирање поменутог права у износу од 50% од износа признатог права.

У циљу унапређења рада и упознавања корисника са правима, израђена је Брошура изработом 200 (словима: двије стотине) примјерака Брошуре о правима из области социјалне заштите. У договору са УГ“Трачак наде“ планирана је израда још 200 примјерака брошуре и радионице на тему права из области социјалне заштите.

Право на туђу његу и помоћ

Право на додатак за помоћ и његу другог лица има лице старије од три године којем је због тјелских, менталних, чулних поремећаја, изражених промјена у здравственом стању неопходна стална помоћ и њега другог лица, под условом да ово право не може остварити по другом основу и не користи право на смјештај у установу социјалне заштите, а може бити признато трајно или привремено. Ово право није везано за имовниски цензус

Ово право се признаје искључиво на основу Налаза и мишљења Првостепене стручне комисије која врше оцјену способности и функционалности лица, а могу га остварити лица која су потпуно или дјелимично зависна од помоћи и њега другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба.

За разлику од права на новчану помоћ, на остваривање права на овај вид заштите не утичу приходи домаћинства корисника нити могућност сродника за издржавање, тако да су половина корисника додатка за помоћ и његу другог лица уживаоци пензије.

Висина додатка за помоћ и његу другог лица обрачунава се у проценту од основице и она износи:

а) 22% од основице за лице које цијелодневно и у потпуности зависи од другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба и које није у могућности да уз употребу било којих помагала само задовољи те потребе –308,88 КМ и

б) 11% од основице за лице којем је неопходна дјелимична помоћ другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба –154,44 КМ.

На дан 30.06.2023 године, на евиденцији Центра је било 1125 корисника додатка за помоћ и његу другог лица (I категорија 396 и II категорија 729). Од почетка године покренуто је 222 захтјева. У 14 предмета је на основу Налаза и мишљења Првостепене комисије за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју, признато право на помоћ и његу другог лица малољетним корисницима .

У односу на 2024.годину, гдје је током године запримљено 592 захтјева, видљиво је да је дошло до смањења броја захтјева за признавање права на помоћ и његу.

- *Право на личну инвалиднину*

Инвалидно лице дефинише се као особа која значајно или потпуно нема способност вида, слуха, локомоторних радњи или има интелектуалну инсуфицијенцију. Те неспособности суштински онемогућавају инвалидне особе у развијању социјалне комуникације што значајно утиче на њихову партиципацију у многим сегментима живота. Због тога им Центар пружа помоћ у виду материјалних давања како би им обезбиједили неопходну подршку и помоћ других лица у свакодневним активностима.

Право на личну инвалиднину остварују лица:

а) која су зависна од помоћи и његе другог лица приликом задовољавања основних животних потреба и којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 70% до 100%,

б) са оштећењем слуха, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%,

в) са оштећењем уrogenиталног система, која се налазе у терминалној фази затајења оба бубрега и која имају потребу за хроничном хемодијализом и перитонеалном дијализом, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 100%,

г) обољела од ријетке болести, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%.

Личну инвалиднину не могу остварити лица која остварују примања по основу инвалидитета стеченог у рату, као и лица која остварују право на смјештај у установу социјалне заштите и право на збрињавање у хранитељску породицу или која су смјештена у другу установу на терет буџетских средстава.

Законом о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број: 36/2022 дошло је до благог повћања износа помоћи на начин да је чланом 5. Измјена и допуна Закона о социјалној заштити, а у вези члана 35 б. Закона, одређено да висина лична инвалиднине стечене остваривањем права на личну инвалиднину обрачунава се у проценту од просјечене нетоплате остварене у Републици у претходној години и износи:

- а) 17% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 100% (238.68 КМ),
- б) 14% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 90%(196.56КМ),
- с) 12% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 80% (168.48 КМ)
- д) 10% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 70% (104.40КМ)”.

У току првих пола године је било 9 нових захтјева за признавање права на личну инвалиднину, која су 2 негативно рјешена. **Број пунољетних корисника личне инвалидине је 94, док малољетних корисника је 24.**

Лична инвалиднина се у потпуности исплаћује из буџета Републике.

Разлика у односу на претходни период је што Комисија за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју врши утврђивање *степенa тјелесног оштећења* (Правилник о поступку утврђивања висине тјелесног оштећења“ Службени гласник РС „бр. 14/20) , док за пунољетна лица надлежан је Фонд ПИО.

- ***Право на помоћ у кући***

Право на помоћ у кући обезбјеђује се старим и изнемоглим, хронично обољелим и лицима која нису у стању да се сама старају о себи. Наша установа обезбјеђује помоћ у *кући за 13 лица*. Предност овог права јесте што се услуга пружа у амбијенту који је познат кориснику, односно у њиховој стамбеној јединици . Помоћ и његу може да пружа установа социјалне заштите, као што је случај Центра гдје се ангажују појединци који ће обављати уговором назначене радње, али такође могу и удружења грађана , вјерске организације и сл.

- ***Смјештај у установу***

То се односи на признавање права за лица која су без породичног старања , која немају властитих средстава за сношење трошкова смјештаја у установу социјалне заштите или, ако их имају, та средства нису довољна. Ове године је било 5 захтјева за смјештај у установу.

Почетком ове године једно лице је смјештено на период од 12 мјесеци у ЈЗУ Специјална болница за хроничну психијатрију , са личним учешћем у трошковима смјештаја.

Лице које се налазио на смјештају од 1984. године је преминуло.

Законом о социјалној заштити , чланом 62. став 3. обавезује на учешће у трошковима смјештаја и збрињавања корисник (нпр. пензијом), а што потврђује да нема властите приходе довољне за самостално сношење цјелокупних трошкова.

Водећи се најбољим интересом корисника, али и понашајући се као „ добар домаћин“ ЈУ ЦСР Фоча , приликом сваког смјештаја исцрпљује све Законом расположиве облике заштите, те се на смјештај као на крајњу услугу одлучује кад су исцрпљене све друге могућности . Такође, донесена рјешења говоре да центар приликом смјештаја , наравно кад постоје могућност, укључује корисника на учешће у трошковима смјештаја .Почетком године је са сродницима корисника смјештаја скопљен и споразум о учешћу, гдје су исти, у складу са својим финансијским могућностима обавезани да учествују у смјештају свог сродника.

Цијене смјештаја се крећу од 850,00 КМ до 1.200,00 КМ .

На смјештају у установама социјалне заштите тренутно се налази 22 лица ,гдје се ради о пунољетним лицима која су без породичног старања или нарушених породичних прилика .

Свакодневни рад са корисницима, анализа структуре корисника и становника нашег града, јасно указује да потреба за смјештајем превазилази могућности Центра за смјештај, те чињеница да постоји списак чекања на смјештај је довољан показатељ озбиљности стања.

- Здравствено осигурање корисника

Здравствено осигурање могу остварити корисници социјалне заштите под условом да то право не могу остварити по другом основу.Закључно са 30.06.2023., здравствено осигурање је остваривало 38 лица, за које се родовно уплаћују доприноси. Ово право углавном је везано за кориснике права на редовну новчану поноћ, који су углавном старија лица . Почетком године здравствено осигурање је признато у једном предмету .

- Лица којима је због посебних околности потребна социјална заштита

Лице коме је због посебних околности потребна социјална заштита сматра се лице које се нађе у стању социјалне потребе због ратних страдања, немогућности запошљавања, претрпљене елементарне непогоде, миграције, репатријације, смрти једног или више чланова породице, дужег лијечења у здравственој установи, као и лице отпуштено са издржавања казне. Захтјеве за овај вид помоћи разматра стручни тим Центра заједно са руководиоцем. У првих шест мјесеци ове године, поднесено је **19** захтјева за једнократну новчану помоћ, а 2 по службеној дужности . 4 захтјева су била за трошкове сахране. Захтјеви су се углавном односили на набавку основних животних намирница, лијечење и набавку лијекова и др.

Савјетовање

Као посебно право у социјалној заштити, кроз системску и програмирану стручну помоћ примјеном метода социјалног рада и других друштвено- хуманистичких наука, а чија је сврха помоћ појединцу или породици. за период од првих шест мјесеци спроведена су 8 поступака савјетовања,што је дупло у односу на исти период претходне године.

2. МАЛОЉЕТНИ КОРИСНИЦИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

2.1. Дјеца без родитељског старања

Због смрти мајке , једно дијете је стављено под старатељство , о коме бригу воде ближи сродници . Сродницима је признат статус хранитеља и исти примају

новчану накнаду за издржавање корисника, али не и за рад хранитеља јер су исти одбили да стекну статус хранитеља и за другу дијецу ,односно не желе да буду регистровани као хранитељи за остале потребе Центра.

2.2. Малољетници са сметњама у психичком и физичком развоју

Дјеца и омладина са сметњама у психичком и физичком развоју сврставају се у најосјетљивију категорију становништва. У првом полугодишту одржане су 5 комисије и извршена је процјена за 31 лица.

По завршетку поступка разврставања сва дјеца се упућују на поступак за остваривање права из области дјечије заштите, у току којег им се признаје право на увећани дјечији додатак, независно од реда рођења и прихода породице, док уколико постоји потреба за помоћи и његом другог лица , даје се приједлог за признавање права на помоћ и његу.

Скупштина Општине Фоча је на 24. редовној сједници дана 17.04.2015.године, донијела Одлуку о проширеном праву из социјалне заштите. Овом одлуком утврђује се право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба за дјецу и омладину до навршене 26 године живота са тешкоћама у развоју,(поптуно непокретна лица; лица која немају могућност укључивања у васпитно-образовни процес и код којих је неспособност наступила прије 15-те године).На евиденцији Центра тренутно се налази 3 корисника овог проширеног права,која су претходно прошла процјену од стране Првостепене стручне комисије.

2.3. Дјеца чији је развој ометен породичним приликама

Поремећени породични односи, неадекватна родитељска брига, односно непостојање капацитета за бригу о дјечи , присуство различитих поремећаја и обољења доводи до слабљења основних функција породице и немогућности родитеља да обезбиједе неопходне услове за нормалан психо-физички развој дјече.

Битно је напоменути да се Центар прије одлуке о издвајању и смјештају,труди да исцрпи све друге могућности,како би дијете остало унутар уже или шире породице.Нажалост,у већини случајева сродници не желе да се прихвате наведених обавеза и поред одређене новчане накнаде.

2.4. Малољетна васпитно занемарена и васпитно запуштена лица

Васпитно запуштени малољетник је лице које својим понашањем у већој мјери нарушава општеприхваћене норме и врши прекршаје или кривична дјела.

У првих шест мјесеци 2025. године према малољетним лицима, починиоцима кривичних дјела и прекршаја вођено је 2 прекршајна поступка .

Најчешћа кривична дјела и прекршаји који су били заступљени у наведеном периоду су прекршаји из области саобраћаја, нарушавање, угрожавање сигурности.

3. ПОРОДИЧНО ПРАВНА ЗАШТИТА

Породичним законом уређени су односи између брачних супружника, родитеља и дјеце, усвојιοца и усвојеника, стараоца и штићеника и односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици. Проблем насиља у породици дефинисан је као посебан друштвени проблем прије неколико година па се Центар, између осталог, бави и том проблематиком.

3.1. Мирење брачних супружника и повјера малољетне дјеце

У првој половини године у Центру је *поднесено 6 приједлога* за покретање поступка мирења супружника. Центар је учествовао , као помоћни орган суда у 5 *поступака повјере* малодобне дјеце .

ЈУ ЦСР Фоча је од почетка године издао **4 сагласности** које су се односиле на издавање путне исправе малодобног дјетета, промјену имена и сл.

Социјални радници су израдили преко 20 социјалних анамнеза за потребе других установа.

3.2. Старатељство

За првих 6 мјесеци ,ради заштите права и интереса за 12 лица постављен је стараоц за посебне случајеве, углавном у сврху регулисња личних документа, наслеђивања породичне пензије и сл.правних послова. Морамо истаћи добру сарадњу са установама : Фонд ПИО-пословница Фоча и Медицина рада при ЈЗУ Дом здравља Фоча, гдје се примјењујући мултисекторски приступ регулисала права из области пензијско-инвалидске заштите. Радници Центра у великом броју предмета били стараоци за посебан поступак и покретали поступке испред других органа за своје штићенике. Специфичност поступка се огледа у томе да орган старатељства има могућност да заступа особе којима није одузета пословна способност , али које нпр. годинама нису изашле из стамбене јединице.

Све горе наведено спада у примарне послове Центра, гдје се примјењујући основна начела социјалног рада штите права и води брига о особама које су лишене пословне способности.

- *Лица са дијагностификованим менталним поремећајем*

Овај орган у сарадњи са ЦЗМЗ ради на предметима који су везани за лица са проблемима у менталном здрављу због пријава сродника или њих самих (позиви у помоћ, пријетње сиуцидом и сл).

У сваком предмету се ради о особама са дијагностификованим проблемом у менталном здрављу. У складу са чланом 22. став 2. подтачка 4) Закона о заштити

менталног здравља („Сл. Гласник РС „бр:67/2020), Центар за заштиту менталног здравља спроводи медицинску интервенцију за лица са сметњама у менталном здрављу кроз координисану бригу о истим.

Улога Центра је признавања права и остваривања заштите систему социјалне заштите (нпр. здравствено осигурање), те примјењујући мултисекторску сарадњу истог упућује на остваривање права у другим системима заштите , на начин да савјетодавно утиче на чланове породице или истог заступа пред другим установама користећи се институтом стараоца за посебан случај(нпр.регулисање личних документа, заступање на суду и сл).

Напомињемо да, уколико лицу није одузета пословна способност , без сагласности ЈУ ЦСР Фоча не може никог упутити на смјештај (сем у законом предвиђеним условима када може бити присиљан).

Сматрамо неопходним објаснити улогу и овлашћења која ова установа има када су у питању лица са проблемима у менталном здрављу. Континуитет бриге , дуготрајни опоравак те спречавање поновног провођења медицинске интервенције није и не може бити обавеза Центра, те сходно томе ЈУ ЦСР Фоча обавјештава и укључује Центар за ментално здравље .

У складу са чланом 14. Закона о заштити менталног здравља („Службени гласник РС“ , број :67/2020), гдје је наведено да је сваки грађанин обавезан да чува и унапређује своје и ментално здравље других људи у породичној или другој друштвеној средини, те сматрамо да рад на превенцији и унапређењу свјести о важности менталног здравља јесте први корак ка побољшању и унапређењу менталног здравља.

3. УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНОГ РАДА И САРАДЊА СА ДРУГИМ СУБЈЕКТИМА

Услугама социјалног рада, у смислу Закона о социјалној заштити, сматра се превентивна дјелатност, дијагностика, третман и савјетодавно-терапијски рад заснован на примјени стручних и научних сазнања, а у циљу пружања стручне помоћи појединцима, породицама и друштвеним групама у рјешавању својих животних тешкоћа.Право на услуге социјалног рада имају сви грађани без обзира да ли су корисници неког права из области социјалне заштите или не.

Такође, битно је напоменути да Центар остварује свакодневну и јако добру сарадњу са многим субјектима како на подручју општине Фоча тако и на територији цијеле Републике Српске, па и шире. Најчешћа сарадња одвија се са: општинском административном службом Општине Фоча, Министарством здравља и социјалне заштите, Јавним фондом за дјечију заштиту, Фондом ПИО, Фондом здравственог осигурања, Заводом за запошљавање - Биро Фоча, ПУ Фоча, судом, васпитно образовним и здравственим установама,Омбудсманом за дјецу, невладиним организацијама, Црвеним крстом и многим другим субјектима.

Закључак ЈУ Центар за социјални рад

ЈУ ЦСР Фоча сматра да треба да укаже на потребу оснивања установе чија ће функција бити смјештај старих лица и лица без породичног старања. Кроз рад са странкама и са сродницима уочили су потребу за смјештаје старих лица што путем Центра, што странке самостално мимо Центра се смјештавају (у том случају обраћају се са захтјевом за признавање права на туђу његу и помоћ). Став је смо да би установа за старија лица на територији Општине Фоча олакшала сродницима бригу о старим (чешће би их посјећивали, повећали степен бриге и сл.) ,новац који се плаћа за наше кориснике би се вратио у нашу општину , а отворила би се и нова радна мјеста.

Свјесни чињенице да ће број захтјева за трајним видом смјештај за старија лица бити у порасту (велики број лица која нису склапала брачну заједницу, немају дјеце ни сродника, дисфункционалне породице , насиље у породици и сл.проблематика) оставља забринутост на који начин ће се ова установа у будућности пронаћи рјешења која су најповољнија за све учеснике у систему .

Овим путем истиче се и проблем лица са проблемима у менталном здрављу ,којих је јако велики на нашој општини , а тренутно постоји само једна установа за смјештај лица са том проблематиком на територији РС, те се иста најчешће упућују на болничко лијечење које траје годинама.

У наведеном периоду, сва новчана давања према корисницима исплаћивана су редовно,без евидентираних закашњења.

ЈАВНИ ФОНД ЗА ДЈЕЧИЈУ ЗАШТИТУ БЈЕЉИНА

Подаци се односе на 2024. годину а исте смо добили од Јавног фонда за дјечију заштиту Републике Српске.

Додатак за дјецу (270), додатак за дјецу број родитеља корисника (179) укупно 535.668,84 КМ

Матерински додатак - незапослене породиље (66) 322.263,00 КМ

Рефундација накнаде плата за вријеме коришћења породиљског одсуства – запослене породиље укупно исплаћено (103) 1.230.091,83 КМ

Рефундација накнаде за плату пола радног времена (2) 14.473,75 КМ

Право на помоћ за опрему новорођенчета (124) 62.000,00 КМ

Пронаталитетна награда за треће и четврто дијете (26) 14.850,00 КМ

Накнада родитељу његоватељу (7) 54.684,00 КМ

Социјализација дјеце Републике Српске (29) 22174,27 КМ

ЈЗУ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВСТВО – РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ФОЧА

Регионални центар Фоча је државна институција која ђелује у оквиру ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске, а својим радом покрива 6 општина: Фоча, Ново Горажде, Чајниче, Вишеград, Рудо и Калиновик. Запошљава 7 радника (1 љекар специјалиста, 1 инг.пољопривреде, 3 мед.техничара, 1 економски техничар и 1 НК радник).

Регионални центар има сљедеће организационе јединице:

Служба за микробиолошке и хигијенске анализе

У оквиру ове службе раде лабораторије санитарне микробиологије и санитарне хемије.

Санитарна микробиологија врши микробиолошке анализе: животних намирница (укључујући и воду за пиће), предмета опште употребе, базенске воде, брисева и столице у оквиру санитарних прегледа лица која су под напором, брисева радних површина, прибора и уређаја у оквиру контроле микробиолошке чистоће радног простора.

Испитивањем физичке, физичко-хемијске и хемијске исправности животних намирница, предмета опште употребе, воде за пиће и базенске воде бави се санитарна хемија.

Ођељење за хигијену

Бави се узорковањем и обавља послове у циљу контроле и обезбјеђења хигијенских услова радних просторија и лица запослених у производњи и промету хране те спроводи курсеве хигијенског минимума.

Ођељење за епидемиологију

Прати и нацире кретање заразних болести, дистрибуира вакцине здравственим установама, узима узорке брисева и столице за микробиолошку обраду, обавља послове дезинфекције и многим другим активностима доприноси промоцији здравља и превенцији болести на региону Фоча.

Ођељење за социјалну медицину

Прикупља и обрађује податке добијене из здравствених установа, као што су структура запослених, услови смјештаја, квалитет и број услуга...

Ођељење за заједничке послове

У његовој надлежности су књиговодствено-рачуноводствени послови и послови одржавања хигијене у радним просторијама.

Руководилац Регионалног центра, именован од стране директора Института за јавно здравство РС, је главно и одговорно лице ове здравствене установе. Задужен је за екстерну и интерну комуникацију, директно или преко особља којима је надређен.

Финансирање Регионалног центра Фоча базирано је на властитим приходима, од услуга које пружа (испитивање вода, хране, брисева, санитарни прегледи, посебна едукација, вакцинација по епидемиолошким индикацијама, ...). Велики проблем у функционисању ове институције је неадекватан пословни простор (радимо на двије локације).

Услуге које Регионални центар пружа регулисане су низом закона и правилника. Темељни је наравно Закон о заштити становништва од заразних болест (Сл.гласник РС бр.90/17).

Преглед остварених услуга у периоду 01/01-31/12 2024. године на подручју општине Фоча

- Санитарни прегледи раде се према Правилнику о начину спровођења здравственог назора Сл.гласник РС бр.6/18. У наведеном периоду урађена је 921 микробиолошка анализа узорака у оквиру ових прегледа.

- Правилник о здравственој исправности воде намијењене за људску потрошњу (Сл. гласник РС бр.88/17, 97/18, 93/23, 96/24) прописује начин испитивања воде за пиће.

*Контрола воде из градског водовода врши се мјесечно: 9 узорака на здравствену исправност за ПвиК Извор ад и 1 узорак за Универзитетску болницу. Укупно је испитано 128 узорака, од којих је су 2 узорка била микробиолошки неисправна и 7 узорака је било физичко-хемијски неисправно (мутноћа).

*Од локалних водовода контролу на мјесечном нивоу ради само: КПЗ-ПЈ Дрина (1 узорак). Испитивање осталих ради се повремено, на лични захтјев власника (кампови...). У 2024.години урађена су 42 узорака, од тога 8 микробиолошки неисправних.

- Узорака воде из базена за купање (Аква парк Ушће), рађених према Правилнику о санитарно-техничким и хигијенским условима за јавне површине и пословне објекте (Сл.гласник РС бр.98/18, 73/19) било је 20.

- Закон о храни (Сл.гласник РС бр.19/17) регулише обавезе субјеката у пословању са храном. На основу тога су са многим правним субјектима склопљени Уговори о испитивању готових јела. Контролу раде: КПЗ-ПЈ Дрина, Студентски дом, Универзитетска болница, Богословија, Ћечији вртић, Ресторан 9, Моцарт, Цроиссант, Циту, Арсић, Златна дуња, Монте Цристо, Сунце, Нешковић, Бројлер, Хиперкорт,...У 2024.години испитано је 286 узорака ж.намирница.

-Испитивање хигијенских услова код субјеката у пословању са храном и школским објектима врши се према Правилнику о поступку утврђивања критеријума микробиолошке чистоће (Сл.гласник РС бр.74/18, 73/19). Уговорене услуге радеђене у: КПЗ-ПЈ Дрина, Студентски дом, Универзитетска болница, Богословија, Ћечији вртић, Ресторан 9, Моцарт, Цроиссант, Циту, Арсић, Златна дуња, Монте Цристо, Сунце, Нешковић, Бројлер, Хиперкорт, Синема клуб, Блацк&Њхите, Кингс скуаре, Трезор, основне и средње школе, фризерски салони (Ринко, Жеља, Ана-А, Импулс, Јелена, Песо, Оуеен, Ребека, Неђо, Ивана, Маре), козметички салони Тања и КД, играоница Звјездана. Испитано је 637 узорка брисева са руку запослених, опреме и прибора за јело и пиће.

- Хигијенски минимум, едукација за лица која раде на пословима у вези са храном, је обавеза регулисана Правилником о посебној едукацији (Сл.гласник РС бр.94/18, 41/19). У текућој години курс су похађало и положило 126 радника.

- У току 2024.године на подручју општине Фоча пријављене су 252 заразне болести, а забиљежена је и епидемија салмонелозе.

Број остварених услуга и склопљених уговора, у поређењу са регистроваим пословним субјектима у којима законски прописи налажу надзор и контролу (угоститељски објекти, трговинске радње, фризерско-козметички салони, дјечије играонице...) указује да је велики број таквих објеката изван система јавноздравствене контроле.